

PRIJEDLOG RJEŠENJA KRIZE ZA 325.000 BLOKIRANIH GRAĐANA RH

(Udruga BLOKIRANI)

SMJERNICE, NAČELA, ODRAZ POLITIČKE VOLJE

I. USTAVNA OSNOVA

Zabrana ograničenja bitnog sadržaja temeljnih ustavnih prava (njem. *Wesensgehaltsgarantie*) jedno je od temeljnih jamstava njemačkog ustavnog prava.

U Hrvatskoj nažalost to (još) nije tako.

Od 1996. godine* Vlade sustavno i kontinuirano smanjuju radnička i socijalna prava uz vidljivo ograničavanje značaja Ustava RH, te nezavisne uloge Ustavnog suda, DORH-a i ostalih sastavnica pravne i demokratske osnove ..., čime se rezultirano guše ustavna prava građana RH.

Sve veći broj hrvatskih građana na granici je apsolutnog siromaštva, što posljedično rezultira i sve većim ekonomskim nejednakostima.

“ ... valjalo razriješiti, da li je Vlada, regulirajući gospodarska pitanja, povrijedila temeljna ustavna prava jedne (siromašne i nezastičene) kategorije hrvatskih građana. S obzirom na prestanak važenja uredbi, Ustavni sud nije dospio meritorno riješiti ova pitanja”.**

Izvor: * Rješenje Ustavnog suda RH broj U-II-394/93. (*Narodne novine br. 61. 1996. god.*)

** Ustavni sud definira socijalnu državu; Izvorni znanstveni članak UDK 364.013:342.4; lipanj 1998. god., autor; prof. **Siniša Rodin**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

II. OSNOVNE MJERE KOJE JE POTREBNO UREDITI

HITNO

1. Protiv apsolutnog siromaštva,
2. Pravo na pošteno (pravično) suđenje i
3. Pravo na instituciju zastare.

SPECIFIČNO

4. Ex obrtnici, OPG, porezna zastara i založno pravo,
5. Agencije za utjerivanje dugova,
6. Tužbe za ništetnost i odgoda ovrhe,
7. Zakonom propisane zatezne kamate i
8. Predsjedničin Prijedlog ustavnosti za zaštitom jedine nekretnine.

AD 1. PROTIV APSOLUTNOG SIROMAŠTVA

Zabrana provedbe ovrhe nad svim mjesečnim primanjima ovršenika koji su ispod 80% mjesečnog iznosa proračunske osnovice, **2.660,80 kn.**

Prijedlog vrijedi kako za pravne, tako i za fizičke osobe.

Proračunska osnovica utvrđuje se svake godine Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna RH. Proračunska osnovica za 2018. godinu iznosi 3.326,00 kn (kao i u prethodnoj 2018. god.)

Dohodovni cenzus (80% proračunske osnovice) iznosi **2.660,80 kn.**

Cilj: 1. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

2. Europski Parlament posebno poziva na zaštitne mjere smanjenja razina siromaštva kod djece, nezaposlenih, starijih, bolesnih, smanjenje rizika beskućništva te snaženje društvenog semafora u formulaciji politike vlade u skladu s navedenim ciljevima (vidljivo iz rezolucija od 11. ožujka 2015. i 25. studenog 2014.).

Pravna osnova: 1. USTAV RH

2. Članak 19., 145. do 150. i 151. do 161. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (TFEU).

Dodatno, iz Europske prakse: 1. Republika Slovenija, ZdavP-2/od 2015. Od ovrhe apsolutno zaštićeno 76% bruto minimalnog dohotka (602 EUR/mj.). Vrijedi i za pravne i za fizičke osobe. Apsolutna zastara se ne može (prekidom) zbrajati 2x ispočetka. Apsolutno apsolutna.

AD 2. PRAVO NA POŠTENO (PRAVIČNO) SUĐENJE

Pravo na sud i pristup sudu najvažniji je činitelj "prava na sud" kao jedan od čimbenika prava na pravično (pošteno) suđenje, zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(1) **Ovršni** postupak i postupak osiguranja u prvom i drugom stupnju vodi i odluke **donosi sudac pojedinac**.

Cilj: 1. Hrvatska nije ni pokušala, a ni Ustavni sud ne osigurava temeljnu zaštitu ugroženih.

2. Taj "istočni grijeh" zakonodavne delegacije u Hrvatskoj uočio je i Ustavni sud u svojoj ranoj judikaturi kada je jednom prilikom, *obiter dictum*, primijetio da "... bi u primjeni članka 88. Ustava RH zakonodavac trebao biti određeniji na koja se pitanja iz njegova djelokruga odnosi ovlast Vladi RH, čime bi se otklonile moguće sumnje s tim u svezi i pridonijelo pravnoj sigurnosti".

3. Upravo je propust Ustavnog suda da još ranije konkretizira ustavne kriterije zakonodavne delegacije doveo do eskalacije u problemima koji su sada dnevno pred nama.

Pravna osnova: 1. USTAV RH Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Europski sud Pravde Ovršni zakon RH, 1996. god.

AD 3. PRAVO NA INSTITUCIJU ZASTARE

Najdulji apsolutni zastarni rok od 6 godina, uz napuštanje razlikovanja između relativne i apsolutne, kao i uvođenje službene obveze provedbe apsolutne zastare (FINA i/ili sud).

Opravdano je uvođenje jedinstvene zastare i za "ovrhu", jer zastaru poznaje i kazneno zakonodavstvo, razlikovanje relativne i apsolutne zastare ne poznaju druga zakonodavstva, u Hrvatskoj ovrha uopće ne poznaje zastaru što otvara put neovlaštenim ovršnim postupcima, i predstavlja prestrogu kaznu u odnosu na "nečinidbu".

Suvremene tendencije uvođenja zastare, obzirom na situaciju, idu za većom pravnom sigurnošću. Trend skraćivanja zastarnih rokova do kojega je došlo u gotovo svim granama privatnog prava odgovor je na brojne situacije na koje nailazimo u praksi npr. građanskog i trgovačkog prava. I takvi, već od zakonodavca "skraćeni" zastarni rokovi, često se pokazuju predugim. Rješenje su stvorili sudska praksa i teorija demokracije, uvažavajući postulate promijenjenih okolnosti primjenom načela savjesnosti i poštenja.

U praksi nalazimo stajališta prema kojima prekid zastare utječe i na novi početak roka apsolutne zastare. **No, apsolutni zastarni rok ne može po drugi put početi prvi put teći.*** Upravni sud djeluje na uklanjanju pravne nesigurnosti izražavajući stajalište da apsolutni zastarni rok teče u kontinuitetu neovisno od mogućih prekida koji djeluju samo na tijek relativnog zastarnog roka.

Ne slažemo se s pokušajima koje nalazimo u praksi gdje se rokovi zastare produžuju, različitim, često pogrešnim tumačenjima računanja zastarnih rokova.

Pravna osnova: 1. USTAV RH, OPZ

AD 4. OBRTNICI, OPG, POREZNA ZASTARA I ZALOŽNO PRAVO

U slučaju kada se zastarom ugasilo subjektivno pravo vjerovnika (u ovom slučaju države - poreznog tijela) tada otpada pravni temelj po kojemu imovina dužnika, može prijeći na vjerovnika. U tom bi se slučaju radilo o plaćanju neduga.

Smatramo da nije ispravno tvrditi da dužnik ispunjavanjem zastarjele obveze plaća dug.

Kad prestane samo subjektivno pravo ne postoji pravna osnova za prijelaz imovine s dužnika na vjerovnika. Porezno tijelo ne može zakonito primiti uplatu zastarjele porezne obveze, niti pokrenuti dražbu nad privatnom imovinom obrtnika jer je njihovo subjektivno pravo prestalo postojati. U tom slučaju, takva uplata poreznog dužnika može biti jedino tretirana kao darovanje ili što drugo, ali nikako kao plaćanje duga jer je on prestao postojati.***

Izvor: *** N. Žunić Kovačević, Zastara – o primjeni građanskopravnih pravila u poreznom pravu ..., Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) v. 30, br. 1, 683-702 (2009).

AD 5. AGENCIJE ZA UTJERIVANJE DUGOVA

S obzirom na to da se radi o običnim društvima s ograničenom odgovornošću (*d.o.o.*) i činjenicom da one drže preko 17 i više milijardi kuna dugova građana jasno je da se mora urediti njihovo poslovanje i da se moraju staviti pod nadzor HANF-a ili HNB-a, s gledišta da se bave financijskim uslugama.

Ponašanje i radna etika djelatnika agencija prema "dužnicima", moraju se regulirati zakonom, jedan poziv u radno vrijeme, obavijest "dužniku" o prijenosu potraživanja i sve ostalo – isključivo zakonski, sudskim putem!

Rezultantno, nije problematično da banka ugovorom o cesiji proda dug agenciji po diskontnoj cijeni, ali u tom slučaju agencija može naplaćivati isključivo i samo ono što je otkupila po tom istom diskontu i zaračunati zakonom propisane kamate i nikako se naslanjati na dug banke, jer banka je prodajom duga, dugovanje otpisala, a otpisano se ne može naplaćivati.

Stoga je nužno u ovom slučaju cesiju odvojiti od ovršnog postupka i tretirati ju kao bilo koji ugovor koji se može naplaćivati u ovršnom postupku, ali isključivo na iznos glavnice iz ugovora o cesiji. U protivnom, kako se sad ovršni postupak primjenjuje, dolazi do neosnovanog bogaćenja, sa svim elementima za kazneni progon.

AD 6. ODGODA PROVEDBE OVRHE KOD TUŽBE ZA NIŠTETNOST

“Prava koja potrošači imaju na temelju Direktive 93/13 su djelotvorno zaštićena jer, s jedne strane, potrošač raspolaže mogućnošću pozvati se na nepoštene odredbe pred sudom zaduženim za ispitivanje prigovora na ovrhu na temelju hipoteke i, s druge strane, sudac je ovlašten po službenoj dužnosti ispitati postojanje tih odredaba, i odgoditi provedbu ovrhe.”

Nacionalno pravo u ovom predmetu učinilo je nemogućim ili iznimno teškim korištenje pravima dodijeljenima Direktivom 93/13.”

Pravna osnova: 1. Europski sud pravde u Luxembourg u odlučio je: Kada se vodi postupak radi utvrđivanja nepoštenosti ugovora koja posljedično uzrokuje i ništetnost, ne može se odvojeno voditi postupak ništetnosti od ovršnog postupka, već je po službenoj dužnosti nacionalni sud dužan donijeti privremenu mjeru kako bi se osiguralo poštivanje zajamčenih prava, odnosno odgoditi ovrhu.

2. Člankom 47. Povelje EK nametnuta je i nužna djelotvornost primjena prava Unije čija je posljedica pravo na djelotvornu sudsku zaštitu.

3. Europski sud pravde u Luxembourg u odlučivao je o pitanju zaštite stranaka ako takva zaštita nije propisana Zakonima koji su na snazi u pojedinim zemljama članicama, a koje pitanje je kao prethodno pitanje postavila Švedska u Predmetu C-432/05. Na navedeno prethodno pitanje, donesena je Odluka Suda dana 13. ožujka 2007. godine.

AD 7. ZAKONOM PROPISANE ZATEZNE KAMATE

Budući da je zakonska zatezna kamatna jedna od glavnih poluga za upravljanje gospodarstvom, investicijama, a naslovno i zaduživanjem, kao i posljedično mogućnošću otplate duga u zemlji, koju je Zakonodavac je odredbom čl. 29. ZOO., delegirao odnosno prepustio Hrvatskoj Udruzi Banaka (*HUB-u*) da odlučuje o visini zakonske zatezne kamatne stope, što je nevjerojatno i činjenično neprihvatljivo.

Zakonska zatezna kamatna stopa kao mehanizam naknade štete, ne smije nikako prijeći iznos prosječne neto profitne stope u zemlji (... *jednaka vrijednost činidaba* ..), jer ona u ovakvom obliku, dokazano je, definitivno i neminovno vodi u bankrot /stečaj sve dužnike i zaustavlja proizvodnju, poslovanje, a ugrožava i proizvodnu i uslužnu supstancu gospodarstva i privređivanja.

Ne smije se dopustiti da sretan vjerovnik na ime zatezne kamatne stope stječe veći priliv /dobit, nego li iz temeljnog pravnog posla proizvodnje ili davanja usluga. Dosadašnjim nerealno visokim zateznim kamatnim stopama guši se proizvodnja, rad, aktivnost stanovništva, a posljedično to utječe i na negativne tokove kretanja investicija.

Ako je suvereni narod posrednom demokracijom delegirao prava i obveze na Sabor, da većinom glasova odlučuje o meritumu naroda, u ovom slučaju o Zakonskoj zateznoj kamatnoj stopi, tada je protuustavno da Sabor tu obvezu i dužnost delegira na ne-državnu instituciju *HUB-a*, gdje se odluke ne donose većinom glasova (legitimno izabranih zastupnika), već samovoljom bankarskog sustava u stranom vlasništvu.

Pravna osnova: 1. Sabor ne može to pravo i dužnost prenijeti na ne-državnu instituciju, svakako nižeg ranga nego li što je parlament.

AD 8. PODRŽAVAMO PRIJEDLOG PREDsjedNICE ZA OCJENOM USTAVNOSTI ZAŠTITE JEDINE NEKRETNINE

ZA UDRUGU BLOKIRANI: Miriam Kervatin, predsjednica Udruge,
dr.sc. Sarajko Baksa, prof. v.š., dopredsjednik Udruge,
Igor Govorčin, dipl iur, dopredsjednik Udruge i
Mario Strinavić, glavni tajnik Udruge.